

ABORDĂRI TEORETICO-PRACTICE PRIVIND FALSUL ÎN ACTE

Eugeniu PETERSCHI,

doctorand, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova

Accesul liber la justiție constituie unul dintre importanțele drepturi fundamentale ale omului, a cărui aplicare are un impact decisiv pentru exercitarea tuturor drepturilor și libertăților afectate de incapacitatea juridică.

La fel, accesul liber la justiție este un principiu fundamental de drept, fiind consacrat într-un număr impunător de documente internaționale la care țara noastră este parte, inclusiv Declarația universală a drepturilor omului, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, etc.

Este cert faptul că buna desfășurare a activității în sfera publică condiționează direct prestarea serviciilor calitative față de cetățenii Republicii Moldova și ale altor categorii de persoane, precum și a respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, și evident, neadmiterea încălcărilor în sfera justiției. Elementul material al infracțiunilor de fals propriu-zis se realizează printr-o acțiune de alterare a adevărului. De aceea, în cele ce urmează dorim să ne expunem pe o imagine mai largă a tematicii de analiză teoretico-practică a falsului în acte.

Cuvinte-cheie: fals, acte, justiție, legea penală, normă juridică, pedeapsă.

THEORETICAL AND PRACTICAL APPROACHES TO FORGERY IN PAPERS

Eugeniu PETERSCHI,

PhD student, Academy “Ștefan cel Mare” of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova

Free access to justice is one of the fundamental human rights, the application of which has a decisive impact on the exercise of all rights and freedoms affected by legal incapacity.

Equally, free access to justice is a fundamental principle of law, being enshrined in an impressive number of international documents to which our country is a party, including the Universal Declaration of Human Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights, the Convention on the rights of people with disabilities, the European Convention on Human Rights, etc.

It is certain that the proper conduct of the activity in the public sphere directly determines the provision of the qualitative services to the citizens of the Republic of Moldova and other categories of persons, as well as the observance of human rights and fundamental freedoms and, obviously, the non-admission of violations in the sphere of justice. The material element of forgery crime itself is through an act of altering the truth. Therefore, in the following we would like to present a broader picture of the theoretical-practical thematic analysis of the false in the acts.

Keywords: false, acts, justice, criminal law, legal norm, punishment.

Introducere. Infracțiunea de falsificare a actelor datează încă din antichitate. Problema falsificării actelor a fost și rămâne o problemă de actualitate care a luat amploare în condițiile societății moderne, în care noțiunea de act reprezintă orice înscris tipărit, dactilografiat, scris, desenat, imprimat în diverse moduri, prin intermediul căruia se atestă o stare, identitate sau o valoare.

Soluționarea legală și temeinică a unui proces judiciar depinde, în primul rând, de clarificarea tuturor împrejurărilor de fapt privind cauza penală sau civilă, operație caracterizată deseori printr-un grad sporit de dificultate și de complexitate, necesitând cunoștințe și din

alte domenii decât cele juridice.

După cum apariția dreptului a însemnat o necesitate istorică, tot astfel s-a făcut simțită nevoia căutării unor mijloace care să asigure posibilitatea aflării adevărului sau identificarea celor vinovați, altfel decât printr-un sistem de probațiune empiric sau religios.

Elementele esențiale ale infracțiunii de fals în acte sunt relevate de literatura juridică și jurisprudență, prin faptul că aceasta prezintă trei caracteristici principale, și anume: alterarea adevărului, producerea sau posibilitatea producerii unor consecințe juridice, savârșirea faptei cu intenție.

Scopul articolului. Obiectivul cercetării, după cum rezultă din

însuși titlul dat, este cercetarea multilaterală și complexă a faptelor antisociale contra justiției prevăzute în Capitolul XIV al Părții speciale al Codului penal al Republicii Moldova. La fel, studiul dat rezidă în analiza mecanismelor de drept, în partea practică ce ține de prevenirea și combaterea acțiunilor ce au drept scop atentarea la întreaga ordine de drept și periclitarea activității organelor de resort, ce au ca obiectiv – înlăptuirea justiției la justa valoare.

Metode de cercetare științifică utilizate. Baza metodologică a cercetărilor este constituită dintr-o totalitate de metode, procedee teoretice și practice strict determinate de cunoașterea a domeniului cercetat, a

relațiilor juridice. Potrivit obiectivelor propuse, cercetarea se axează pe metodele științifice generale: analiza logică, analiza juridică, analiza istorică, analiza sistemică, analiza dinamică și sinteza.

Sprijinul științific al lucrării și mențiuni ale autorilor care abordează tematica cercetată. Sursele aplicate sunt cele specifice domeniului cercetării științifice, și anume: Codul civil al Republicii Moldova, literatura de specialitate autohtonă și cea rusă, precum și sursele de mass-media (pagina web).

În Republica Moldova infracțiunea de falsificare a probelor a fost supusă investigațiilor de către Sergiu Brînză, Alexandru Borodac, Valeriu Cușnir, Gheorghe Ulianovschi, Vitalie Stati, etc.

Printre oamenii de știință din străinătate care au contribuit la elaborarea concepției teoretice privind răspunderea penală pentru infracțiunea de falsificare a probelor se enumeră: V. Dongoroz, A. Boroi, V. Dobrinioiu, A. Galahova, M. Kaufman, A. Amosov, H. Dadadev, M. Mirzabalaev, H. Fashtudinova, A. Fedorov, L. Lobanova, R. Cabulov, etc.

Conținut de bază. Legea penală incriminează faptele săvârșite prin alterarea adevărului, ce creează un pericol grav sau aduc o vătămare concretă anumitor interese ale statului ori ale unor persoane fizice și/sau juridice. Codul penal al Republicii Moldova conține diverse dispoziții în legătură cu incriminarea faptelor de fals care sunt calificate ca activități ilicite și respectiv fiind sancționați făptuitorii conform încadrării juridice a faptelor și gravitatea acțiunilor pe care le-au săvârșit. Așadar, dintre infracțiunile de fals prevăzute de legea penală putem remarca următoarele norme juridice:

- a) 236 – fabricarea sau punerea în circulație a semnelor bănești false sau a titlurilor de valoare false;
- b) 237 – fabricarea sau punerea

în circulație a cardurilor sau a altor instrumente de plată false;

- c) 307 – pronunțarea unei sentințe, decizii, încheieri sau hotărâri contrare legii;

- d) 310 – falsificarea probelor;

- e) 311 – denunțarea falsă sau plângerea falsă;

- f) 332 – falsul în acte publice;

- g) 335¹ – falsul în documente contabile, etc.

Din categoria acestor genuri de infracțiuni, falsul cade asupra unor lucruri cărora li se atribuie juridic însușirea și funcțiunea de a servi drept probă a adevărului pe care îl exprimă sau îl atestă cu prilejul diverselor relații sociale.

Infracțiunile de fals aduc o atingere gravă adevărului într-un proces judiciar, fie el penal sau civil (sau de altă natură), precum și a îndepărtării încrederii a cetățenilor față de activitatea organelor de ocrotire a normelor de drept.

În cazul acestor genuri de fapte ilicite, alterarea adevărului, deși se realizează printr-o activitate ilicită a persoanei, rezultatul acestei activități, și anume înșelarea încrederii publice, se obține prin produsul activității făptuitorului, și nu prin activitatea propriu-zisă a persoanei care a realizat produsul menționat.

Pe de altă parte, în cadrul acestui grup de infracțiuni, ceea ce se incriminează este alterarea adevărului în cuprinsul unor entități private în ele însele ca lucruri care ar trebui să se bucure de o încredere deplină, neștirbită, având juridic însușirea de a servi ca probă adevărului pe care îl exprimă [4, p. 315].

Așadar, în contextul precizărilor de mai sus, putem specifica că *infracțiunile de fals* reprezintă acele fapte săvârșite cu vinovăție și care sunt de natură să aducă atingere încrederii publice acordată anumitor probe, cărora li se atribuie din punct de vedere juridic sarcina de a prezenta adevărul în fața organelor de resort.

La o examinare amănunțită a fenomenului infracțional privind in-

fracțiunile de fals reținem că acesta se manifestă sub două aspecte, pe de o parte îl găsim prezent în rândul organizațiilor criminale specializate în infracțiuni grave: înșelăciune, deturnare de fonduri, folosindu-se frecvent falsurile în înscrisuri pentru realizarea activităților infracționale menționate anterior, pe de altă parte regăsim infracțiunile de fals prezente, în special, în rândul funcționarilor ce săvârșesc aceste infracțiuni pentru a-și ascunde activitatea defectuoasă ori modul în care și-au exercitat profesia în vederea obținerii unor profituri nemeritate.

Procedeele cele mai frecvente de alterare a actelor sunt ștersăturile și adăugirile. Aceste forme de modificare a unui act adevărat se pot întâlni separate sau împreună, pe același act și chiar la același cuvânt sau semn grafic; de asemenea ele pot însoți și alte forme de modificare a actului.

Formele sub care se pot prezenta adăugirile sunt variate, mergând de la adăugirea unei simple trăsături sau a unui semn de punctuație care modifică semnificația cuvântului, a propoziției, a unui cuvânt, a unei fraze, a unui fragment de text sau chiar până la falsificarea unei pagini întregi dintr-un document oficial; iar, în prezent completările deasupra semnăturilor și adăugirile în textele dactilografiate reprezintă forme aparte de exprimare a aceluiași mod de alterare a actelor.

Un caz de fals în acte a avut loc recent (13.09.2018), unde o persoană fiind cetățean al Republicii Moldova și-a falsificat viza de călătorie benevol și cu bună credință. Așadar, prezint spre atenția dumneavoastră următoarea speță practică: „În data de 13 septembrie, pe sensul de ieșire din țară, s-a apropiat în calitate de pasager ocazional o conațională originară din raionul Călărași. La solicitarea Inspectorului Poliției de Frontieră, femeia a prezentat pașaportul biometric valabil.

La verificarea datelor, însă, s-a depistat indici de falsificare asupra vizei aplicată în documentul de călătorie ce ar fi emisă de autoritatea de resort din Israel.

Audiată, femeia în vârstă de 54 ani a comunicat că intenționa să ajungă în Italia pentru a-și vizita o verișoară, explicând că își perfectase viza în timpul șederei ei în țara respectivă prin intermediul unui necunoscut cărui a i-a achitat 2 mii de dolari.

Despre falsul vizei era la curent, deoarece la sfârșitul lunii iulie curent (2018) a fost oprită pe stradă de către reprezentanții serviciului de migrări al Israelului care au și reținut-o pe faptul dat. După șapte zile de arest, moldoveanca a fost deportată în Republica Moldova” [6]. Astfel, această faptă este cea mai recentă depistată de către angajații Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, iar persoană respectivă fiind pasibilă de răspunderea penală pentru acțiunile săvârșite.

După cum am observant anterior, falsul în acte poate fi comis și prin înlocuirea unei pagini în întregime, cu un alt act necorespunzător realității, însă identic cu actul cel adevărat. În cazul respectiv, modalitățile de falsificare sunt diverse.

Din cele menționate supra rezultă că activitatea infracțională de fals în acte include atât falsificarea documentelor, cât și folosirea ulterioară și cu bună știință a documentelor false. Facilitățile obținute în procesul de falsificare a actelor, au un destinatar precis și nu se pot referi doar la subiectul indicat în document sau la persoana care a aplicat viza falsă.

O părere distinctă referitor la falsul în acte o întâlnim și în doctrina de specialitate de peste hotare, unde autorii I. Griceanin și Iu. Șcigolev, consideră că „un document fals nu poate fi considerat în nici un fel de circumstanțe document autentic. Așa cum un document autentic nu

poate să devină un document fals chiar în cazul manipulării ilegale cu acesta. Cât privește așa-numitul „document străin”, el posedă toate calitățile caracteristice unui document autentic. În situația folosirii frauduloase a unui asemenea document, în esență, are loc falsul în identitatea unei persoane fizice. Dacă în locul documentului corespunzător, este prezentat un document asemănător ca formă sau conținut (permis de trecere în locul legitimației de colaborator al organelor de interne), cele săvârșite vor forma, probabil, o înșelăciune. Însă nu folosirea documentelor false” [5, p. 37-38].

În contextul celor menționate, putem reitera că vânzarea documentelor false, și nu eliberarea documentelor false, se va considera fapta de primire a banilor de la cel care cumpără documentele false.

Autorul A. Borodac, specifică că „vânzarea documentelor false presupune cedarea dreptului de posesie asupra acestor obiecte unui cumpărător, în schimbul unei sume de bani sau al altui contraechivalent” [1, p. 569].

În interpretarea termenului „vânzare”, folosit în orice ipoteză, trebuie să ne conducem de dispozițiile din Codul civil al Republicii Moldova [3], adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 6.06.2002, privitoare la contractul de vânzare-cumpărare. Iar potrivit alin. (1) art. 756 din Codul civil, prețul bunului trebuie să fie exprimat în bani. Nu există temeieri de a nu aplica această interpretare ipotezei de vânzare a documentelor false, cu rezervele de rigoare condiționate de ilegalitatea acestei fapte. De aceea, prin „vânzare a documentelor false” trebuie de înțeles transmiterea documentelor false în sfera de stăpânire a altei persoane, în schimbul unei sume de bani (nu și în schimbul unui contraechivalent). Această soluție având nu doar un suport juridic, dar și un suport logic.

O altă acțiune a falsului în acte – o constituie deținerea acestora. În doctrina penală este exprimată opinia că deținerea documentelor false reprezintă intrarea în posesie asupra acestora. Considerăm că această definiție se referă mai degrabă la cumpărarea sau procurarea de alt gen a documentelor false. Cumpărarea documentelor false poate fi privită drept complicitate la vânzarea documentelor false. Însă, nu poate fi echivalată cu deținerea documentelor false. Există o diferență sesizabilă între intrarea în posesie asupra documentelor false și posedarea documentelor false. Așadar, prin deținerea documentelor false trebuie de înțeles posedarea unor asemenea documente [2, p. 726].

Un rol aparte în procesul de analiză a faptelor de fals în acte, îi revine științei criminalistice, ce are menirea de a preveni falsificarea actelor. Locul acesteia în cadrul activității de prevenire este determinat de specificul ei, de posibilitățile pe care le are de a stabili, pe baza unor cunoștințe de specialitate, împrejurările care favorizează săvârșirea infracțiunilor și de a elabora măsuri profilactice. Criminalistica nu se substituie criminologiei și nici altor științe care au ca sarcină studierea fenomenului infracțional. Ea se ocupă nu atât de factorii criminogeni propriu-ziși, cât de împrejurările de natură tehnico-organizatorică ce înlesnesc comiterea infracțiunilor, preconizând măsuri profilactice de aceeași natură.

Sarcini de prevenire revin în egală măsură celor trei ramuri principale ale criminalisticii (tehnica, tactica și metodică), dar se poate susține că un rol aparte îl are tehnica criminalistică și îndeosebi – expertiza criminalistică. Aceasta din urmă contribuie substanțial la stabilirea de date faptice referitoare la împrejurările care favorizează comiterea infracțiunii și elaborarea măsurilor profilactice corespunzătoare.

Activitatea de prevenire pe care

o desfășoară expertii nu trebuie să se rezume însă la constatările ce rezultă din examinarea cazurilor ce li se supun spre rezolvare. Sunt necesare, în același timp, studii de generalizare a practicii de expertiză, în cadrul cărora se pot rezolva, pe lângă împrejurările concrete care favorizează falsul și aspectele referitoare la frecvența acestuia în diverse sectoare de activitate, la actele și părțile acestora ce se falsifică mai ales, la procedeele mai răspândite de falsificare, la autorii acestei infracțiuni.

Studiile întreprinse și analiza practicii de expertiză demonstrează că împrejurările de natură tehnică și organizatorică ce înlesnesc săvârșirea falsului în acte se pot grupa astfel:

- forma necorespunzătoare a acesteia;
- modul defectuos de întocmire a acestora;
- folosirea unor materiale de scriere necorespunzătoare;
- absența mijloacelor speciale de protecție;
- insuficienta instruire a funcționarilor care lucrează cu acte;
- evidența și păstrarea necorespunzătoare a actelor, etc.

Analizând prevederile Capitolului XIV „Infracțiuni contra justiției” al părții speciale a Codului penal, observăm că cea mai potrivită normă din acest capitol pentru calificarea faptei de fals în acte ar fi art. 310 CP RM (Falsificarea probelor). Prevederile art.310 CP RM au menirea de a proteja relațiile sociale în domeniul administrării probelor în procesul civil (alin. 1) și cel penal (alin. 2).

Concluzie. Din cele abordate *supra*, putem concluziona că din punct de vedere practic, falsificarea probelor într-un proces judiciar constituie prezentarea cu bună știință de către subiectul de drept a unor date care nu corespund adevărului. Datele respective, pentru a forma elementele unei componente de infracțiune, trebuie neapărat să

atenteze asupra valorilor ocrotite de legea penală, să fie comise cu bună știință, subiectul să fie pasibil de răspunderea penală și falsul în acte să se refere strict la infracțiunea săvârșită.

Falsul în acte poate fi realizat doar printr-un complex de acțiuni active; comiterea acesteia cu ajutorul inacțiunii, nu se soldează cu prevederile răspunderii penale. Așadar, putem constata cu certitudine, că fapta prevăzută de textul de lege (CP RM), analizată în prezenta lucrare, constă în prezentarea unor falsuri autentice atât organelor de urmărire penală și unor persoane cu funcții de răspundere, precum și organelor de stat împuternicite cu atribuții și responsabilități de-a înfăptui și realiza măsuri necesare în lupta împotriva faptelor antisociale periculoase, inclusiv celor ce au ca obiect de studiu – alterarea adevărului.

Referințe bibliografice

1. Borodac Alexandru, Manual de drept penal. Partea Specială, Chișinău, Ed. Tipografia Centrală, 2004.
2. Brînză S., Ulianovschi X., Stati V. și alții. Drept penal. Partea Specială, Chișinău, Ed. Cartier, 2005.
3. Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107 din 06.06.2002 // Monitorul Oficial nr. 82-86 din 22.06.2002.
4. Dongoroz V., Kahane S., Oancea I., ș.a., Explicații teoretice ale Codului Penal Român, Partea Specială, București, Vol. IV, Ed. Academia Română, 2003.
5. И. Гричанин, Ю. Щеголев. Квалификация подделок и использования подложных документов // Российская юстиция, nr. 11, 1997.
6. *Deși știa despre falsul în acte, și-a testat soarta. O moldoveancă documentată la frontieră.* https://www.realitatea.md/desi-stia-despre-falsul-din-acte--si-a---testat-soarta-----o-moldoveanca--documentata-la-frontiera--foto_83698.html (vizualizat la 16.09.2018).

INFORMAȚIA DESPRE AUTOR:
Eugeniu PETERSCHI,
doctorand, Academia „Ștefan
cel Mare” a MAI al RM
e-mail: www.piterschi1979@gmail.com.

THE INFORMATION ABOUT THE
AUTHOR:
Eugeniu PETERSCHI,
Doctorand, the Academy „Ștefan
cel Mare” of MIA of RM
e-mail: www.piterschi1979@gmail.com.